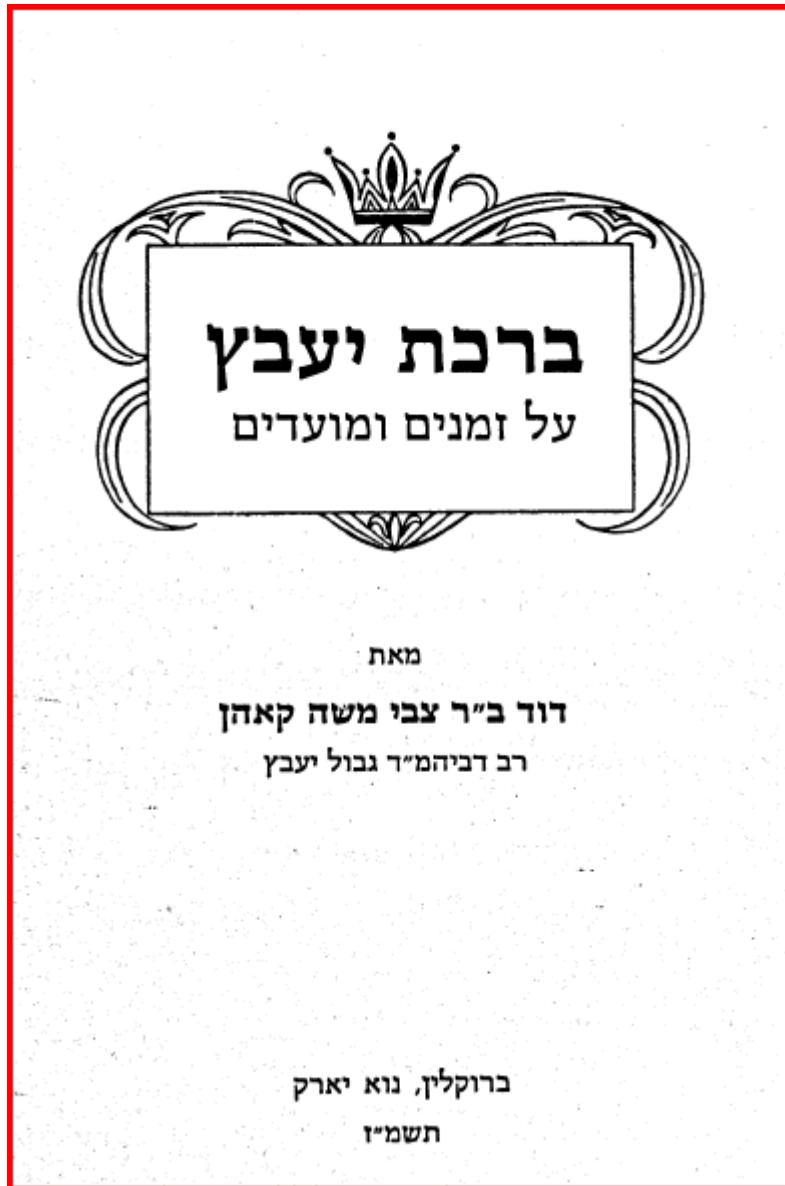

שקלים יז
[ב' כסלו]
הוספה לחנוכה

משה שווערד

האור שבחנוכה כנגד תורה שבעל פה

א) אמרו חז"ל (בראשית רבה פ"ב), "וחושך" זו מלכות יון שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק בא"לדי ישראל. (פירש"י מעלה אני עליכם עון העגל [בתהילים נקרא העגל תבנית שור אוכל עשב] כאילו כתבתם על הקרן של שור שאין לכם חלק בא"לדי ישראל). התפיסה הרגילה בחושך זה שגרמה מלכות יון היא שעל ידי גזירותם גרמו רוב צער לישראל עד שחשכה עיניהם. ולענ"ד גל"פ באופן אחר.

ב) לשון הרמב"ם פ"א מעבודת יום הכפורים ה"ז בימי בית שני צץ המינות בישראל ויצאו הצדוקים מהרה יאבדו שאינם מאמינים בתורה

שבעל פה וכו'. כידוע שרברים גדולים אינם במקרה, וצרה זו שנוצרה על ידי צדוק ובייתוס תלמידי אנטיגנוס איש סוכו שהיה תלמידו של שמעון הצדיק (עיין בפירוש המשניות להרמב"ם לאבות פ"א מ"ג) התחילה באותה תקופה שהיונים שלטו בישראל (עיין עבודה זרה ט,א). ידוע מספרי היסטוריה שהצדוקים היו מתיונים, ומסופר במגילת תענית פ"ה בעשרים וארבעה ביה תבנא לדיננא בימי מלכות יון היו דנים כדיני נכרים מפני שהצדוקים אומרים תירש הבת עם הבן וכו' וכשגברה יד בית חשמונאי בטלים והיו דנים כדיני ישראל וכו'. הרי שנצחונם של החשמונאים היה גם נצחון על הצדוקים שדנו כדעותיהם הכוזבות נגד תורה שבעל פה. ונראה, שהכפירה של הצדוקים היתה בנויה על גזירת יון ואלמלי גזירתם לא היה מקום אחיזה להכחשת תורה שבעל פה, וכמו שנבאר.

ג) שנינו במסכת סופרים (פ"א ה"ז) מעשה בחמשה זקנים שכתבו לתלמי המלך את התורה יונית והיה היום קשה לישראל כיום שנעשה העגל שלא היתה התורה יכלה להתרגם כל צרכה. (ה"ח) שוב מעשה בתלמי המלך שכנס שבעים ושנים זקנים והושיבם בשבעים ושנים בתים ולא גלה להם על מה כנסם נכנס לכל אחד ואחד מהם אמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן המקום עצה בלב כל אחד ואחד והסכימו דעתן לדעת אחת וכתבו לו תורה בפני עצמה ושלושה עשר דבר שינו בה ואלו הן וכו' וביארו המפרשים דאע"ג שנפרטו י"ד דברים אחד מהם לא נמנה מאיזה טעם והוי באמת י"ג עיין שם. ולפי ההסטוריה אירע בתקופת תלמי השני שהיה בזמנו של אנטיגנוס איש סוכו.

ואמרו שמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והחושך בא לעולם שלשה ימים (טור או"ח סימן תק"פ בשם בה"ג).

ד) עיין בתוס' לגיטין ס"ב בשם המדרש (שמות רבה לתשא) לקרא „אכתוב לו רובי תורתך כמו זר נחשבו" שעתידים אומות העולם לכתוב את התורה ואם היה נכתב הכל לישראל היו האומות כותבים הכל ולהכי אומר רחמנא שמה שכתבתי להם כמו זר נחשבו עיין שם. והנה על ידי גזירת היונים לתרגם התורה נעשו שתי ענלות, האחת במה שעברו על גוי שעסק בתורה שתרגמו התורה שבכתב ולמדו אותה והרי היא מורשה לישראל (ומאורסה לחד מ"ד) והוי כגול או כבא על נערה המאורסה. ובאמת עברו היונים על זה במה שפשוטו ידם בממונם ובכנותם של ישראל (עיין ר"ב ריש פ"ג מחנוכה) והמקור ממה שגזרו (כתובות ג,ב) שכלה המאורסה תבעל להגמון תחילה.

ועוד קלקול נתהווה על ידי גזירה זו שיש עכשיו אחיזה לכפור בתורה שבעל פה, שכל זמן שהתורה קיימת בלשון הקודש ולומדים בה אז מוכח ומרומז תורה שבעל פה בתורה שבכתב. ואם מתרגמים התורה אז אי אפשר לתרגמה כדבעי שכל מוכן שיש בלשון הקודש יעבור ללשון המתורגם וממילא לא מוכח ואפילו לא מרומז התורה שבעל פה במה

חנוכה / ברכת יעבץ קמט

שכתוב (דוגמא בעלמא – שיש למצוא דוגמאות לאלפים – רמוז של הגר"א שעין תחת עין ר"ל ממון שהאותיות תחת „עין“ הן „פכס“ והיינו כסף; וכן הרמז בקרא דפרי עץ הדר היינו אתרוג הדר באילנו משנה לשנה וכדומה).

ה) ונמצא שהצדוקים חזקו ידיהם ודעותיהם הכוזבות במה שהתורה מתורגמת יונית, שהתרגום גרם להתחלפות תורה שבעל פה מתורה שבכתב וכנ"ל ומש"ה מצינו שהצדוקים הם המתיונים וכן להיפוך, ואך ע"י נצחונם של החשמונאים שבו לפסוק כתורה שבעל פה ודו"ק.

ו) וזהו החושך של שלשה ימים (שמשתייך גם לעשרה בטבת היום שהתחיל החורבן דנחשב כתחילת פורענות), וזהו מה שכוונו שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירתם. ועל זה נאמר דהי כחטא העגל ומש"ה אמרו כתבו לכם על קרן השור – דהיינו העגל – אין לכם חלק באילדי ישראל דע"ז שנתפרדה החבילה ונתרופף הכרית בין ישראל להקב"ה שמצד תורה שבכתב הרי הגוים גם כן קוראים בה, ומצד תורה שבעל פה הרי ישראל (ז"א הצדוקים) כופרים בה ונמצא דהי כיום שנעשה העגל וזה גרם שאין לישראל חלק באילדי ישראל כביכול.

הנה בארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק מסופר בגמרא (יומא לט,א) שהגורל עלה בימין ולשון של זהורית מלבן ונר מערבי דולק ואש של מערכה מתגבר ונשתלחה ברכה בעומר ושתי הלחם ולחם הפנים ומכאן ואילך פעמים כך ופעמים כך. לא הובא בגמרא מה היה לפני תקופת שמעון הצדיק.

ח) ידועה קושיית התוספות בשבת (פח,א ד"ה כפה) על מה שאמרו שבשעת מתן תורה כפה הקב"ה עליהן הר כגיגית והלא הקדימו נעשה לנשמע. במדרש תנחומא לנח (אות ג') כתוב בזה"ל לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבעל פה שנאמר „כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית“... שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהיא משולה לחשך שנאמר „העם ההולכים בחשך ראו אור גדול“ אלו בעלי תלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור... ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר והלא משעה שאמר להם מקבלים אתם את התורה ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט אלא אמר להם על התורה שבעל פה שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאורו... עיין שם. ונמצא שהקבלה לתורה שבעל פה שאירע בדור של מרדכי ואסתר (שבת שם) היה אותו זמן שנתחבר הספר האחרון של כ"ד ספרים שבכתבי הקודש (עיין יומא כט,א אף אסתר סוף כל הניסים... ניתנה לכתוב קא אמרינן). ודו"ק.

ט) נמצא שהארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק בתחילת בית שני היה הזמן של חתימת כ"ד ספרים שבכתבי הקודש וקבלת תורה שבעל

פה מרצון ואז היה עת רצון שכל הדברים שנפרטו אירעו בתקופת הזהב הלזו. (ובני הרב אליהו נ"י השוה ארבעים שנה אלו לארבעים שנה של מלכות שלמה [מלכים יא'מד] בתחילת בית ראשון שהיה איש תחת מחנו ואיש תחת דגלו ודו"ק).

יו"ד) ותיכף אחר פטירת שמעון הצדיק התחיל הרפיון בנוגע לתורה שבעל פה ע"י תרגום השבעים ביזמת תלמי השני ומשום הכי תיאר דבר זה כחושך שהרי תורה שבעל פה מתוארת כאור (כמש"כ לעיל בשם מדרש תנחומא) והצדוקים והמתיונים נעשו כשותפים בהשחתה וכנ"ל. וידידי הרב מרדכי שלמה קורנפלד שליט"א הראה לי שכוונתי לדברי הח"ס ריש ויגש שכתב שמשעהתיקו התורה יונת גרמו חושך לעולם בזה שסילקו עניני גימטריה נוטריקון ותמורות אותיות כמו א"ת ב"ש; והוסיף שנמשכו גם אחר חכמת יונית וחכמת חיצונית עיין שם. והרב קורנפלד הוסיף רמו שה"ג פרצות שפרצו היונים (כהא דמדות פ"ב מ"ג) הוי כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ונצחום י"ג חשמונאים (י"ב ואלעזר כדאיתא ברש"י ברכה לג"א) ורפח"ח.

יא) ובמדרש מבואר שגזרו היונים על שלשה דברים מילה ושבת וראש חודש שבהם מיוחד הברית בין הקב"ה לישראל (עיין מהרש"א לר"ה יט,א). ובראש חודש מיוחד כח תורה שבעל פה וכמבואר ברמב"ן בהשגותיו לספה"מ שרש א' דאתם אפילו שוגגים וכו'. (במק"א ביארנו דמש"ה מצינו דע"י אמירת ג' פעמים מוציאים מלבם של צדוקים היינו מפני שאמרו ג"פ מקודש וזה מסמל כח תורה שבעל פה. ובפרט לדעת הר"ח (הובא ברבנו בחיי פרשת בא) דקידוש על פי הראייה הוי להוציא מלבן של צדוקים מבואר למה גזרו היונים נגד זה. (ועיין ראב"ע בהקדמתו לפירושו על התורה שהוכיח אמיתתו של תורה שבעל פה ממה שישנם חדשים בתורה ולא הוזכר בתורה איך קובעים אותם הרי שישנה תורה שבעל פה. ודו"ק).

יב) ונמצא שהנס של המנורה שמראה על כח התורה (הרוצה להחכים ידרים – מנורה בדרום) היינו שהנצחון היה במה ששוב נתקשר ברית התורה בין הקב"ה לישראל ע"י נצחונם של החשמונאים, ובפרט כח תורה שבעל פה, שנמשלה לאור כנ"ל.

ועוד הרגשתי סמיכות הענינים שנס חנוכה דמי לנס של נר מערבי שממנה היה מדליק ובה היה מסיים, ואמרו (יומא לט,א) שארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק היה נר מערבי דולק מכאן ואילך פעמים דולק ופעמים כבה, ומיתת שמעון הצדיק היתה בתקופה שתרגמו התורה יונית וגם בתקופה שצץ המינות והתחילו כתות הצדוקים וכייתוסים לפרסם דעותיהן הכוזבות, כנ"ל וממילא בא הנס להחזיר עטרה ליושנה להראות החיבה של ימי שמעון הצדיק, ואולי דמטעם זה מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד (לשון הר"ם סוף הלכות חנוכה) ודו"ק.